

S.I.O.

scenickazatva.eu

Slávnosti tvorivého obrodzenia

Na počiatku bolo slovné spojenie

Keď istá vesmírna supervelmoc zaviedla na úplnom počiatku všetkého slovo, zrejme netušila, akú silu mu zároveň prisúdila. Z jazyka sa stal živý organizmus s ohromným vplyvom. Králi jediným verdiktom rozpútali vojny, manželky šepotom roztavili oceľ v srdci. Inak to nebolo ani v jedno sparné popoludnie v roku 1923 v Martine. Dramatik, výtvarník a etnograf Pavol Sochán sa stretol na káve s básnikom a historikom Štefanom Krčmérym, aby spoločne vydumali, ako pomôcť slovenskému ochotníctvu. Po vzniku ČSR sa už totiž hrávalo všade, od Novej Sedlice po Malacký. Ibaže v našich (ne)kultúrnych končinách stále čosi chýbalo. A títo roztupašní gentlemani si to uvedomovali.

Dejiny si už nepamätajú, či na oltár vážnych úvah padli štyri bylinkové čaje a jeden trdelník alebo si páni vystačili s buteľkou roztopčínu. Faktom však je, že po chvíli mlčania obaja zvolali slovné spojenie, ktoré nikto pred nimi nevyriekol, ktoré nie je možné preložiť do žiadneho jazyka, boli to slová nabité rôznymi významami, slová majúce nie dve-tri, ale desiatky emocionálnych odtieňov, skrátka, miestnosťou zarezonovalo: „Divadelné závody!“ Veľký tresk v malom Martine!

Ak preložíme tieto slová do angličtiny ako „theatre tournament“ alebo „performative manufacture“, dopustíme sa zjavného hriechu. Hoci už od začiatku bola odborná porota pri posudzovaní súťažných predstavení nemilosrdná,

Divadelný jarmok na Scénickej žatve, 1987

Foto: archív NOC

„Povedal dnes niekto niečo vtipné?“

– Jakub Molnár

z Národného domu v Martine sa nikdy nestal úplný bitúnok! Slovo „závod“ totiž od začiatku malo evokovať pocit zdravej súťaživosti a pôžitku nad dobre odohratým predstavením. Martinskí organizátori ním vyslali správu do celého Slovenska, ochotníci a ochotníčky sa začali mobilizovať a nacvičovať nové a nové dramatické texty, s ktorými by aspoň na pár minút na martinskom javisku simulovali ozajstnú pravdu či aspoň komentár o živote.

Dokonca ani zlé jazyky (ktorých bolo počas slovenského štátu či neskôr socializmu neúrekom) nedokázali myšlienku festivalu zastaviť. Po sto rokoch môžeme napísať, že sa martinskí páni nemýlili a ich slovné spojenie odvtedy zrelo v nových významoch. A hoci sa medzičasom zo „závodov“ stali „preteky“, potom na chvíľu „prehliadka“ a neskôr „festival“ Scénická žatva, odkaz pretrváva, ba dokonca bujnie. Áno, v Národnom dome sa za tie roky vystriedali všakovaké čudesnosti, lacné veselohry či rozpačité patvary. Občasne podvyživená dramaturgia súťažných predstavení však z celej veci nikdy neurobila súťaž blábotov ani vyprázdneného umeleckého gesta! Naopak,

aj takéto odchýlky celé ochotnícke úsilie stimulovali v hľadaní nových otázok a nových javiskových formulácií. A tých výrazných posolstiev, či už od Bednárika, Benka, Uhlára, alebo Horáka? Dielo veľké...

Sté výročie výnimočného ochotníckeho príbehu si nemôže nechať ujsť ani naslovovzatá redakcia. Opätovne vám budeme sprostredkovať výrazné momenty zo zákulisia i spoza neho, zaznamenáme slovné skomoleniny z rozborov predstavení alebo sa pri nedostatku verbálnych anomálií počas večerného programu pokúsime o vlastné kreácie. Týmto úvodným slovom v rámci 100. ročníka veľkého tresku v Martine vám, drahí ochotníci a ochotníčky, želáme iba samé „bravó“ a „holahej“. A vám, ctené publikum, prajeme povznášajúce posolstvá vesmírnych rozmerov. Nech sa Scénická žatva 2022 začne!

Mol

UVODNÍK

č.1
30.08.2022

János Regős

Vážení hostia Scénickej žatvy!

Už druhýkrát mám to šťastie byť hosťom tohto vynikajúceho festivalu a tentoraz ma obzvlášť teší, že na moje odporúčanie je do programu zaradené aj významné maďarské predstavenie. Som rád, že môžem v našej spoločnosti privítať prezidenta AITA/IATA Aleda Rhys-Johnsa a hosťujúcich členov Stredoeurópskeho výboru (CEC).

Na záver tohto pozdravu mi dovoľte urobiť ešte jedno dôležité oznámenie, medzi 19. a 25. júnom 2023 zorganizuje Maďarské národné centrum AITA/IATA (Maďarská federácia amatérskych divadiel a hercov) Medzinárodný amatérsky divadelný festival AITA IATA v Debrecíne v rámci 10. ročníka Divadelnej olympiády, na ktorý srdečne vítame prihlášky divadelných súborov a záujemcov. V tom čase sa uskutoční aj výročné valné zhromaždenie AITA/IATA a CEC.

Nech sú tieto dni Scénickej žatvy pre nás všetkých nezabudnuteľným zážitkom!

János Regős

**Predseda Maďarskej federácie
amatérskych divadiel a hercov**

**člen organizačného výboru
Medzinárodného festivalu amatérskoho
divadla AITA/IATA 2023 v Debrecíne**

Aled Rhys-Jones

Medzinárodná asociácia amatérskoho divadla AITA/IATA, svetová organizácia amatérskoho divadla, pozdravuje 100. ročník Scénickej žatvy v Martine na Slovensku. Tento prestížny festival je toto leto o to dôležitejší, že ide nielen o 100. ročník, ale zároveň oslavuje návrat k živému divadlu po celosvetovo veľmi ťažkom období.

Naším miestom stretnutia je divadlo, kde sa spolu stretávame, aby sme sa mohli podeliť o rôzne kreatívne interpretácie

prostredníctvom živých vystúpení...
Objavíme nové mosty k porozumeniu,
nové vzájomné prepojenia našich kultúr
a svoje východiská.

Gratulujem, Scénická žatva 2022!

**Aled Rhys-Jones,
prezident AITA/IATA**

Piet Roorda

Pozdravujem vás,

100 rokov, krásny vek! Predpokladám, že mnohí z nás by váhali želať si, aby dosiahli taký vysoký vek. Možno keby sme mali prísľub (alebo ešte lepšie záruku), že budeme vitálni a schopní robiť veci, ktoré máme radi a ktoré sú nám vzácné. Ale pre nás ľudí tieto istoty, bohužiaľ, nie sú súčasťou našich životov.

Záruky nedostala ani Scénická žatva. Ale najstaršiemu divadelnému festivalu v Európe sa podarilo dosiahnuť stovku a byť vitálnym a iskričivým. Program ponúka množstvo divadelných predstavení, prehliadok, výstav a workshopov.

Amateo, Európska sieť pre aktívnu účasť na kultúrnych aktivitách, srdečne blahoželá tomuto veľmi živému a atraktívnemu 100-ročnému festivalu a jeho hlavnému organizátorovi – Národnému osvetovému centru. NOC je rešpektovaným, aktívnym a angažovaným členom siete Amateo. Sme vďační za ich prínos pre neprofesionálne umenie na Slovensku a v Európe.

Všetkým účastníkom, slovenským a medzinárodným divadelným súborom a milovníkom divadla želim počas festivalu veľa radosti, nových zážitkov a vzdelávania. S takýmto duchom/elánom a energiou by som sa aj ja rád dožil stovky. Verím, že radosť z divadelnej tvorby (a iných umení) nám v tom pomáha/pomôže.

**Piet Roorda,
prezident Amateo**

Lenka Lázňovská

Vážení slovenští přátelé,

s radostí vás zdravím do Martina. Blahopřeji k výročí, na něž může být slovenské ochotnické divadlo opravdu hrdé.

Ráda bych připomněla, že čeští a slovenští amatérští divadelníci (v Česku jsou termíny a amatérský a ochotnický synonyma) mají k sobě blízko, což platí pro historii i přítomnost. Někdejší ÚMDOČ byla od konce 19. století otevřena pro české i slovenské divadelníky a každá přehlídka s nadregionální funkcí v Čechách vždy samozřejmě přivítala soubory slovenské. Platí to také pro nejstarší kontinuální divadelní festival Jiráskův Hronov (letos 92. ročník), který nikdy nebyl přerušen včetně období nacistické okupace. V 80. letech 20. stol. hostil v dvouletém intervalu česko-slovenskou soutěž činoherního divadla. I když ani Martin, ani Hronov nejsou zcela mezinárodními festivaly, mezi zahraničními hosty nikdy nechybí divadla z druhé republiky. Hronov tuto povinnost má dokonce zakotvenou ve svých propozicích.

Dokázali jsme se dohodnout i pokud šlo o zahraniční reprezentaci. Ve společném státě se nominace na světový festival v Monaku měla střídát, avšak pro famózní inscenace Zelenče to neplatilo a Česko-slovenské středisko AITA/IATA se hladce dohodlo na návrhu pro Zeleněč. Nemyslím, že to bylo zcela samozřejmé. Přátelské kontakty neustaly ani pro rozdělení na dva státy. Dokonce se mi zdá, že jsou intenzivnější. Ráda bych v této souvislosti poděkovala dvěma přátelům, kteří pro to hodně udělali, totiž paní Aleně Štefkové a panu Jozefu Krasulovi.

Je to jen doklad blízkosti obou národů, které ostatně amatérské a ochotnické divadlo považují za součást svého nemateriálního kulturního dědictví. Pořád si myslím, že podobně jako jsme společně nechali zapsat na Reprezentační seznam UNESCO slovenské a české loutkářství, bychom mohli navrhnout i zápis ochotnického divadla. Nechcete o tom uvažovat? Mimochodem NIPOS a NOC mají uzavřenou smlouvu o spolupráci.

Přeji slovenským ochotníkům hodně kreativity a také hodně diváků. Vzhůru do další stovky.

**Vaše Lenka Lázňovská,
ředitelka NIPOS**

100

Nefiltrované svedectvo, ktoré sa zhodnocuje časom

Divadlo a film majú toho nemálo spoločného, ba často si od seba všeličo požičiavajú – námety, hercov, kompozičné postupy... A tak sa programový riaditeľ Scénickej žatvy Matej Moško rozhodol, že by bolo dobré túto blízkosť umeleckých druhov zúročiť a program nášho obľúbeného divadelného festivalu osviežiť aj príjemným filmovým premietaním. Slovo dalo slovo a vzišla z toho spolupráca s festivalom Cineama, ktorý je, podobne ako Scénická žatva v oblasti divadla, Olympom amatérskeho filmu. Pavel Smejkal, filmár a odborný pracovník Národného osvetového centra pre oblasť kinematografie, ochotne pomohol s výberom toho najlepšieho, čo ostatné ročníky Cineamy ponúkli. Príďte sa presvedčiť na vlastné oči do Bieleho stanu.

Obe podujatia – Scénickú žatvu ako vrcholnú prehliadku neprofesionálneho divadla aj Cineamu ako hlavnú súťažnú prehliadku neprofesionálneho filmu – organizuje Národné osvetové centrum. My divadelníci vieme, ako funguje Scénická žatva, ale ako to je so Cineamou? Ako sa človek môže stať amatérskym filmárom?

Účasť v Cineame je veľmi otvorená. Svoje diela do nej prihlasujú deti, mládež aj dospelí a dokonca seniori, ktorí s nakrúcaním začínali ešte s 8mm filmovými kamerami. Súťaž je ako kotlík, v ktorom sa tieto generácie miešajú – každá so svojim jazykom a špecifickými témami. Ale samozrejme, štruktúra súťažných kategórií vek zohľadňuje. Cineama má postupový charakter, filmy prechádzajú regionálnymi a krajskými kolami, výber sa postupne zužuje až po celoštátne kolo, na ktorom premietame to najlepšie, čo aktuálny ročník vydá. V čom sa divadelný súťažiam a festivalom pod záštitou NOC-ky podobáme, je dôraz na vzdelávanie a metodickú prácu s našou komunitou. Aj u nás filmári a filmárky absolvujú rozborové semináre s porotou, dávame si záležať na kvalitných tvorivých dielňach a inšpiratívnej atmosfére. Celoštátne kolo Cineamy sa čoraz viac podobá plnohodnotnému festivalu krátkych filmov, nabaľuje na seba sprievodný program, ktorým sa podujatie otvára aj širšej verejnosti.

Ty pracuješ v NOC na pozícii odborníka pre film – aká je tvoja úloha pri organizácii Cineamy?

Najnovšie sme na Cineamu a agendu okolo amatérskeho filmu dvaja – naše rady rozšírila kolegyňa Debora Pastirčáková. Pracujeme teda v príjemnom tvorivom tandeme. Vo vzťahu k Cineame je našou úlohou koordinácia a odborná supervízia. Do celoštátneho kola sa výraznejšie zapájame aj dramaturgicky. A spoločne vyvíjame aj nové projekty, ktoré s filmovou výchovou a vzdelávaním súvisia, hoci sa priamo neviažu k súťaži. Tento rok je hlavnou novinkou séria dokumentaristických workshopov My Street Films SK, na ktorých účastníkov a účastníčky prevádzame procesom vzniku krátko filmového od námetu až po finálny strih pod vedením výrazných filmárskych osobností. Hotové filmy budú mať slávnostnú premiéru na festivale Jeden svet.

Okrem hlavného organizátora spája Žatvu so Cineamou aj to, že sú obe jubilančky – Cineama má tento rok 30. výročie. Ako ho plánuje oslavovať? Bude to pompézne, prídu filmové hviezdy, natiahnete červený koberec? Čo všetko príprava obnáša?

Celoštátne kolo bude skutočne mimoriadne, pozývame naň množstvo osobností, ktoré s fenoménom amatérskeho filmového hnutia súvisia autorsky alebo odborne. Jubileum je príležitosťou obrátiť sa do histórie. Treba zdôrazniť, že 30. výročie Cineamy sa viaže k značke, pod ktorou súťaž existuje od rozdelenia Československa. No tradícia obdobných kinoamatérskych súťaží siaha až do začiatku šesťdesiatych rokov. Aj preto je hlavný program venovaný najstaršej žijúcej generácii autoriek a autorov, ktoré a ktorí začínali v ére kamier na tzv. úzky film. Pod názvom Osmičkári premiérovu uvedieme retrospektívu nanovo digitalizovaných diel z ich domácich archívov. Tento program je prvým výstupom širšieho projektu, ktorého súčasťou je aj oral history výskum a veríme, že sa mu ešte nejaký čas budeme môcť venovať. Nachádzame sa totiž vo fáze, ktorú vystihuje anglický idióm „barely scratching the surface“. O čo dlhšie sa téme venujeme, o to viac nových vrstiev na odkrytie objavujeme.

Práci s filmovou surovinou budú venované aj tvorivé dielne. Český experimentálny filmár Martin Ježek, ktorý aj v súčasnosti programovo pracuje výlučne s klasickým filmovým materiálom, prevedie záujemcov a záujemkyne technologickým procesom od nakrúcania na Super8 formát, cez vyvolanie až po premietnutie filmov. Na druhej tvorivej dielni pod vedením výtvarníčok a animátoriek Lenky Šturmankinovej a Moniky Budaiovej si filmový pás, v tomto prípade 16mm formátu, ohmatáme iným spôsobom – zásahmi ako kreslenie, kolorovanie, škrabanie alebo perforovanie do nájdeného materiálu typu inštruktážnych alebo populárno-vedeckých školských filmov. Výsledné kolektívne dielo vznikne zlepením takto pretvorených fragmentov do jedného celku.

Programová selekcia zo Cineamy ako súčasť Scénickej žatvy – to je pomerne čerstvá novinka, plánovaná ešte v pandemickom roku 2020, pilotne zavedená v roku 2021. Prečo k prienikom došlo až teraz? Alebo sa k partnerstvu schyľovalo už skôr?

Ozveny Cineamy mali byť súčasťou programu Scénickej žatvy už v minulosti, tento rok sme však dostali priestor na premietnutie ocenených filmov až z troch ročníkov súťaže. Pre Cineamu je to určite prestížna pôda na predstavenie svojich laureátov a laureátok. Ale to spojenie je celkom prirodzené. Nakoniec, časť z hraných filmov v našej súťaži sa s ochotníckou divadelnou scénou prekrýva – práve v týchto vodách často hľadajú obsadenie pre svoje projekty aj neprofesionálni filmári a filmárky.

Cineama 2021.

Výber z výberu filmov Cineamy pre Scénickú žatvu si robil ty. Aké boli tvoje kritériá a na aké snímky sa môžeme tešiť? Ktorý film je tvojím favoritom?

Použil som program, ktorý každoročne zostavujem pre bratislavský festival neprofesionálneho umenia TVOR.BA. A pokiaľ ide o favoritov, tými sú pre mňa zvyčajne detské filmy. V nich nachádzam najviac rýdzosti a originality, ešte bez napodobňovania filmárskych vzorov – čo je úplne legitímna stratégia, ale človek sa niekedy pristihne, že vidí stokrát videné. Ak chcete vidieť niečo, čo ste ešte nevideli a možno ani netušili, že vidieť môžete, filmy detských autorov a autoriek takýto zážitok ponúkajú. Pred dvoma rokmi získal hlavnú cenu celoštátnej Cineamy štrnásťročný Jakub Mereš so svojim art brut animákom Nepozvaní hostia. Je to apokalyptický film o invázii hmyzu do našich miest ako odpovedi na necitlivé ľudské zásahy do ich prirodzeného biotopu. Okrem toho, že je ten film nádherný, rezonuje so mnou aj na osobnej úrovni a každý, kto v Bratislave zažil letné premnoženie komárov, mi isto bude rozumieť.

Natočiť film profesionálne je pomerne nákladná záležitosť, náročná na ľudské aj finančné zdroje. Ako to je s neprofesionálnym filmom? Majú filmári nejakú podporu v tomto smere?

Amatérsky film poháňa vášň, zanievanie a kamarátsvo – nie grantíky. A je to tak správne, hoci niektorým ambicióznym projektom sa darí nachádzať si súkromných donorov. Našu úlohu vidím v inej ako finančnej podpore. Máme inšpirovať, motivovať, vzdelávať a napokon vytvárať priestor na verejné prezentovanie filmov, ktoré vznikajú mimo štruktúr profesionálneho filmového priemyslu. O čom ale uvažujeme je technická podpora formou výhodného prenájmu základnej filmárskej a zvukovej techniky. Ani to však nepôjde bez toho, aby sme vyšpekulovali, ako niečo také financovať a udržateľne prevádzkovať.

Ty sleduješ amatérsky film dlhodobo, dá sa hovoriť o nejakých trendoch ostatných rokov? V akej kondícii je dnes táto oblasť neprofesionálnej tvorby?

Vývoj amatérskeho filmu je úzko spojený so striedaním technológií. Prechod z filmovej suroviny na video a neskôr z analógového videa na digitálny záznam zakaždým priniesol zlom. Vyžadoval si investície do vybavenia a tiež čas na osvojenie si nových postupov práce. Žijeme v dobe, kedy je filmová technika dostupnejšia ako kedykoľvek predtým a kameru dnes všetci nosíme vo vrecku alebo v kabelke. No nie každý v sebe nájde to volanie použiť tento nástroj na rozprávanie skutočných príbehov – nie len príbehov na Instagrame. Nová doba prináša nové žánre. Decká do súťaže prihlasujú aj svoje vlogy alebo krátke skeče inšpirované TikTocom. Snažíme sa pred týmito novými fenoménmi neuzatvárať, ale pracovať s audiovizuálnou gramotnosťou najmladšej generácie a popri tom jej otvárať nové obzory. Obávam sa, že naše školstvo na tomto poli príliš nestíha.

Pandemické roky si vybrali svoju daň aj na Cineame. Je cítiť, že pedagogické vedenie detí na diaľku nie je rovnako efektívne, svoju činnosť utlmili niektoré produktívne kluby a krúžky. A aj niektorým zavedeným autorom a autorkám akoby chýbala chuť. Film, snáď s výnimkou animákov alebo denníkových dokumentov, nie je možné robiť v domácej izolácii. Nakrúcanie si vyžaduje ľudský kontakt. Všetci sme trochu zmlandrelí a dúfam, že to čo najrýchlejšie rozhodíme. Čo však ostane, je pamätová stopa v podobe množstva filmov, ktoré túto zvláštnu skúsenosť s pandemiou tvorivo spracúvajú. Aj v tom tkvie jeden z významov amatérskeho filmu a veľmi zreteľne to vidíme, keď sa teraz preberáme 8mm kotúčmi z dôb minulých. Takéto filmy o dobe svojho vzniku podávajú svojské, často nefiltrované, subjektívne svedectvo, ktoré sa s plynutím času zhodnocuje.

Maš

Zľava: Cyril Páriš (riaditeľ Hontiansko-ipeľského osvetového strediska), Peter Janků (predseda odbornej poroty), Tomáš Šrámek, Erik Kriššák (generálny riaditeľ NOC), Dalibor Surkoš (primátor mesta Veľký Krtíš)

Na Žatve budú samé hviezdy!

V piatok 26. augusta vyvrcholila kategória jednotlivci a dvojice 23. ročníka celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky autorskej populárnej hudby Kontakt 2022 vo Veľkom Krtíši. Absolútnym víťazom kategórie sa stal Tomáš Šrámek aka Bedňa, ktorého originálne piesne budete môcť počuť aj na Scénickej žatve v sobotu 3. 9. 2022.

STO SLOV S...

Naším cieľom je a vždy bolo šírenie osvety o animácii

Festival BAB (Bienále animácie Bratislava) je medzinárodný festival animovaných filmov pre deti. Jeho prvý medzinárodný ročník sa konal v roku 1991 a od roku 2003 je festival súťažný. Zapísal sa na kultúrnu mapu Slovenska a okrem hlavného mesta Bratislavy k festivalovým mestám pribudli aj Skalica, Prievidza, Košice, Prešov a Myjava. Avšak toto nie je článok, ale rozhovor, a preto som sa čo-to popýtal riaditeľa festivalu Tomáša Danaya.

Počas Scénickej žatvy 2022 si budú môcť návštevníci a návštevníčky festivalu pozrieť dve pásma filmov: pre deti i dospelých. Ako prebiehal ich výber? Prihliadali ste na to, v akom prostredí sa budú filmy premietat?

Selekcia filmov pre deti bola viac-menej jednoduchá, snažili sme sa vybrať filmy, ktoré deti pobavia a zároveň obohatia. Tento proces volíme aj pri výbere našej oficiálnej selekcie. Dnešné médiá a hlavne internet je zaplavený množstvom nekvalitného, niekedy priam nebezpečného obsahu pre deti. Jedným z cieľov nášho festivalu je ukázať rodičom aj deťom, že existujú aj kvalitné alternatívy. Ale aby som sa vrátil k detskej selekcii pre Žatvu, tak či už po obsahovej, alebo výtvarnej stránke, každý si príde na svoje. Snažili sme sa ju spraviť pestrú a zaujímavú. Pri dospeláckych filmoch sú kritériá trochu iné, filmy sú umeleckejšie, výtvarnejšie a témy sú vážnejšie, dospeljšie.

Podnázov BAB-u je Medzinárodný festival animovaných filmov pre deti. Na Žatve však budeme vidieť filmy pre dospelých. Ako je to možné? Kde sa stala chyba? Vďaka čomu si zaslúžili tieto filmy rating R?

Chyba sa nestala. Naším prvotným cieľom je a vždy bolo šírenie osvety o animácii. V spoločnosti koluje taká dogma, že animácia je pre deti, nie je to však vôbec tak. To, že je niečo animované, neznamená, že je to vhodné pre deti, ako si mnohí rodičia myslia. Potom to dopadne tak, že malé deti pozerajú animáky typu Family Guy alebo Bo Jack Horseman, ktoré sú skvelé, ale sú vytvorené vyslovene pre dospelých a deti môžu deformovať. Je dôležité, čo púšťate nielen svojim deťom, ale aj sebe. Ako som už spomínal, naše dospelácke filmy sú vážnejšie a umeleckejšie, na Žatve konkrétne premietneme selekciu zakázaných filmov BAB-u zvanú Black Flag. Je to kolekcia, ktorú vytvoril animátor Andrej Kolenčík a obsahuje rôzne podivné, fascinujúce a fantáziu stimulujúce filmy. Ale zbytočne o tom hovoriť, lepšie raz vidieť, ako stokrát počuť.

Vďaka medzinárodnému štatútu je ponuka filmov určite pestrá. Zapájajú sa všetky krajiny sveta? Alebo je to ako so športovými majstrovstvami sveta: stále tie isté krajiny, len iní hráči?

Tento rok sa nám do súťaže prihlásilo neuveriteľných 1 709 filmov z 97 krajín sveta. Takže ponuka je naozaj široká a pestrá. Samozrejme, existujú stálice animačnej scény. Väčšinou to súvisí s podporou daného štátu pre umenie. Francúzsko, Spojené štáty, Japonsko, Belgicko, Holandsko, Anglicko sú zastúpené veľmi často. V poslednom čase sa tvorba animovaných filmov veľmi rozbehla napríklad v Iráne a v Indii. Situácia sa veľmi pozvoľna lepší aj na Slovensku. Samostatná kategória je Rusko, ruské animované filmy pre deti patria medzi najlepšie na svete, avšak pre vojnu ich na tohtoročnom festivale, bohužiaľ, neuvidíme.

Tomáš Danay

Medzinárodný festival si vyžaduje medzinárodnú porotu. Je po toľkých rokoch stále koho osloviť? Či stane sa, že sa niektorí porotcovia a porotkyne zopakujú?

Keby sme neboli medzinárodný festival, tak by to mohol byť problém. Slovenská scéna animovaného filmu je taká malá, že sa doslova všetci poznáme. Na našom festivale však nezáleží, z akej krajiny je člen poroty, a tak máme na stovky rokov po starostiach.

Na BAB-e úraduje aj detská porota. Akým spôsobom sa môžu deti do nej hlásiť a čo všetko znamená byť jej súčasťou?

Okrem nášho festivalu sa na BAB-e venujeme aj iným aktivitám, hlavne edukačného a umeleckého charakteru. Usporadúvame workshopy animovaného filmu po celom Slovensku, ale aj v zahraničí. Členmi poroty sú vždy tie najšikovnejšie deti, ktoré tieto workshopy absolvovali. Čiže ak by niekto z vašich detských čitateľov mal záujem, nech nás sleduje na sociálnych sieťach a zapája sa do našich workshopových aktivít. Treba však dávať pozor, byť porotcom nie je med lízať. Je to naozaj zodpovedná robota, ktorá vyžaduje veľa trpezlivosti a správneho úsudku. Dotyčný/-á si musí pozrieť všetky filmy v súťaži, ktorých je ozaj hojne, a potom z nich vybrať jedného víťaza. Svojich porotcov, a to aj detských, si však veľmi ceníme a budú naozaj hviezdami červeného koberca.

BAB udeľuje až osem ocenení. Tým hlavným je Cena Viktora Kubala. Prečo práve Viktor Kubal a nie trebárs Daniel Dangl alebo Jaroslava Havetová?

Aj keď Dano Dangl znie veľmi lákavo (v tvári sa Tomášovi zračí viditeľná irónia), tak Viktor Kubal je právom označovaný za otca animovaného filmu na Slovensku. Práve preto naša cena nesie jeho meno. Neuveriteľnou karikatúristickou skratkou dokázal zachytiť akýkoľvek tvar a pohyb a jeho filmy sú naozaj nadčasové. Ťažko by sme našli vhodnejšieho kandidáta.

Programový riaditeľ Scénickej žatvy Matej Moško je zároveň správcou webových stránok festivalu BAB. Odkedy Matej zastáva túto funkciu, postrehli ste nárast záujmu alebo skôr naopak, festival ide „do kytek“?

(Smiech.) S Matejom sa poznáme už dlhé roky, boli sme spolužiaci na VŠMU. On študoval divadelnú kritiku a ja animáciu. Vždy sme si navzájom pomáhali so svojimi projektmi, ja som mu kreslil, robil grafiku, animácie a on mi pomáhal s technickými a produkčnými záležitosťami. Odvtedy ubehlo mnoho rokov, ja som sa stal riaditeľom BAB-u a Matej Scénickej žatvy, pomáhame si však dodnes. V roku 2020 nás, ako každý iný festival, zastihla pandémia a vtedy ešte nikto netušil, ako sa robia online festivaly a ako to všetko funguje, bolo to pre nás, ako aj pre celý svet úplne nové. Matej nám však zabezpečil všetky technické náležitosti a riešenia online vysielania a aj vďaka nemu si naše filmy pozrelo viac ako 50 000 ľudí po celom Slovensku.

Felicita

Prineste si občerstvenie, máte si čo čítať.

Foto: Jakub Jančo

Aj výstavu nájdete

Vizuálna propagácia tento festival sprevádza od samotného počiatku. Vznik slovenského plagátu je úzko spätý so vznikom ochotníckeho divadla. Preto sa práve plagát k tejto výstave stáva svedectvom doby, v ktorej bol vytvorený. Výber vizuálov, ktorý divák môže vidieť v nadrozmernej mierke, je výsledkom kurátorských úvah a rozsiahleho archívneho výskumu. Tvorí ukážku celého spektra foriem, osobností a hodnôt, ktoré formovali Scénickú žatvu, ako ju poznáme dnes.

Autor výstavy v spolupráci s Národným osvetovým centrom ponúka alternatívny spôsob čítania histórie festivalu pomocou média plagátu za významný časový úsek 100 rokov. Výstava opúšťa interiér a vstupuje do verejného priestoru, kam plagát napokon aj patrí. Architektúra výstavy pracuje s interiérom a exteriérom objektov, ktoré vytvárajú veľkorysý prezentačný priestor a zároveň umožňujú divákovi vstúpiť do kontextu jednotlivých období. Výstava je prezentovaná putovnou formou v Bratislave, Liptovskom Mikuláši, Dolnom Kubíne a Martine. Zámerom výstavy nie je rozsiahla historická analýza, a preto jej obsah tvoria významné fragmenty z histórie vývoja Scénickej žatvy.

Sprievodný text výstavy, ktorý jednotlivé kontexty približuje, je doslovným prepisom moderovaných rozhovorov, ktoré viedol autor s ďalšími odborníkmi a odborníčkami.

Autor a architekt výstavy: Jakub Tóth

Kurátor a kurátorka: Jakub Tóth, Lucia Ditmarová

Odborná spolupráca: Jakub Molnár, Alexandra Štefková, Alena Štefková, Lucia Ditmarová, Henrieta Gábrisová, Mária Lörinc, Peter Ďurík, Tatiana Šišková

Použité diela: Archív Národného osvetového centra, Archív Matice slovenskej, Archív Slovenskej národnej knižnice, Slovenský národný archív, súkromný archív Petra Ďuríka

Digitalizácia zbierkového fondu: Terézia Tomková, Pavel Smejkal, Jakub Jančo, Peter Zakuťanský

Sprievodné texty: Jakub Molnár, Alexandra Štefková, Jakub Tóth, Lucia Ditmarová

Prepis textových záznamov: Janka Naništová

Produkcia: Martina Kováčová

Jazyková korektúra: Janka Naništová

Výstavu finančne zastrešilo: Národné osvetové centrum v Bratislave

ZÁBAVNÝ PROGRAM

Putovanie výstavy: Bratislava, Hviezdoslavovo námestie I 20. – 30. mája 2022

Liptovský Mikuláš, OC centrum I 1. – 15. júna 2022

Dolný Kubín, Námestie slobody I 17. júna – 15. júla 2022

Martin, Divadelné námestie I 17. júla – 4. septembra 2022

© 2021 Národné osvetové centrum

Tento projekt vznikol ako autorova diplomová práca na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave v Ateliéri Priestor pod vedením doc. Mgr. art. Marcela Benčíka, ArtD., doc. Pavla Chomu, akad. mal.

Partneri podujatia: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, Matica slovenská, Slovenská národná knižnica, Slovenský národný archív, mesto Martin, Bratislava-Staré Mesto, mesto Dolný Kubín, Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne, Liptovské kultúrne stredisko v Liptovskom Mikuláši, OC Central, Liptovský Mikuláš

STUDEO.NOC

Stánok STUDEO.NOC

Prezentácia publikácií a archívnych materiálov Národného osvetového centra z oblasti neprofesionálneho divadla

Zoznámete sa s materiálmi z knižnice a bádateľne NOC z oblasti neprofesionálneho divadla, ktoré sú výsledkom dlhodobej odborno-metodickej a výskumnej činnosti. Nájdete u nás publikácie, archívne fotografie, plagáty, bulletin, filmy a dokumentárne videozáznamy nielen zo Scénickej žatvy. Dozviete sa aj o novootvorenej študovni STUDEO.NOC a môžete si u nás zakúpiť časopis Javisko.

Otváracie hodiny:

Utorok: 15:00 – 19:00

Streda – sobota: 10:00 – 19:00

Nedeľa: 10:00 – 13:00

Foto: Jakub Jančo

Tento rok si ich úsmev konečne všimnete.

Jakub Molnár (ten, ktorý vybavil oslavu a sám kúpil pohľadnicu)

Jakub Molnár chcel byť herec. Ale nevyšlo. Tak šiel na divadelnú vedu na VŠMU v Bratislave. Ale ani tam mu to nevyšlo, tak šiel na divadelnú dramaturgiu do Brna. Je to skromný chlapec, ktorý má pošahaný zrak. Svedomitý, nie flákač a skoro mím to dotiahol na šéfredaktora festníka Scénickej žatvy a na zostavovateľa knihy o Scénickej žatve (tá však, žiaľ, vyjde až budúci rok). Ako šéfredaktor časopisu Javisko pritiahol štyroch nových odberateľov štvrťmesačníka a venuje sa kadečomu – od písania pesničiek po písanie článkov. Prosto, vie písať! A kto iný by mal zastrešiť 100. festník Scénickej žatvy ako on – možno Miro Dacho alebo Samo Trnka, no Jakub Molnár nielenže je lacnejší, ale ešte aj k cene prihodil srdce!

Martina Mašlárová (prispela na pohľadnicu, na tortu už nie)

Nikto nechápe, ako to všetko stíha... Píše, hodnotí, diskutuje, prekladá, učí, prodekanuje, porotcuje a ešte má čas aj do divadla chodiť. A pritom sa na to ani nesťažuje! Najnovšie dokonca aj dramaturguje v Divadle Andreja Bagara. Niektorí vravia, že asi nespí, iní, že za to môže jej záľuba v saunovaní. Ktovie. Alebo má to divadlo naozaj tak rada? Z neoficiálnych zdrojov vieme, že Žatva patrí v jej top 100 medzi top 100 a to je úspech. Mašla už k Žatve patrí a našťastie je tu aj tento rok.

Diana Pavlačková (tvárila sa, že vie, o čo ide, no nevie)

Že sa Diana dokázala presadiť v silnej konkurencii kandidátov na redaktorov festivalového denníka na jubilejnej Žatve, hoci ešte nikdy v redakcii žatevného denníka nepôsobila, svedčí o jej novinárskom renomé i guráži človeka, ktorý ešte nevie, do čoho lezie. (Trénovala však vo festníku iného martinského festivalu – Dotykov a spojení.) Prvolezectvo je jej vlastné, pretože len toľ predvčerom úspešne obhájila dizertáciu o dosiaľ teatrologicky nespracovanej výtvarníčke Elene Holéczyovej, dcére ochotníkom dobre známeho Jozefa Hollého, pre ktorú pravidelne trávila hodiny bádateľskej práce práve tuná v martinskej knižnici. Hoci je čerstvá doktorka a popritom navyše i šéfredaktorka profesionálneho divadelného periodika, nad nikým sa nepovyšuje a pred nikým sa neponižuje a s nenúteným šarmom jej vlastným vás vyspovedá i skritizuje, stáby bola žatevníčkou už roky.

Matej Feldbauer (chcel prispieť na oslavu, no spomenul si, že v 2018 ho tu okradli, tak si len berie, čo je jeho)

Matej Feldbauer je jediný z redakcie, ktorý nie je naslovovzatý. Je totiž skoro vyštudovaný režisér, a preto tu v podstate nemá čo robiť. No presvedčil Jakuba Molnára, že sa dohodol s Matejom Moškom o svojom bytí v tejto redakcii. Následne presvedčil Mateja Moška, že sa dohodol s Jakubom Molnárom o svojom bytí v tej istej redakcii. Obaja, nevediac o akú kulehu ide, súhlasili. A tak je tu, nezraniteľný a v plnej zbroji. Je to totiž jeden z Avendžerov – Kapitán Humor. Teda tak sa rád nazýva, aj keď to tak vôbec nie je. A my mu to v redakcii dovolíme, pretože jeho vlastná rodina ho nemá rada a kto iný by mu mal milosrdne klamať, ak nie skoro rodina na Scénickej žatve. Ako vlastná babka.

Viktória Vičíková (prihodila pár korún, no v živote o Scénickej žatve nepočula)

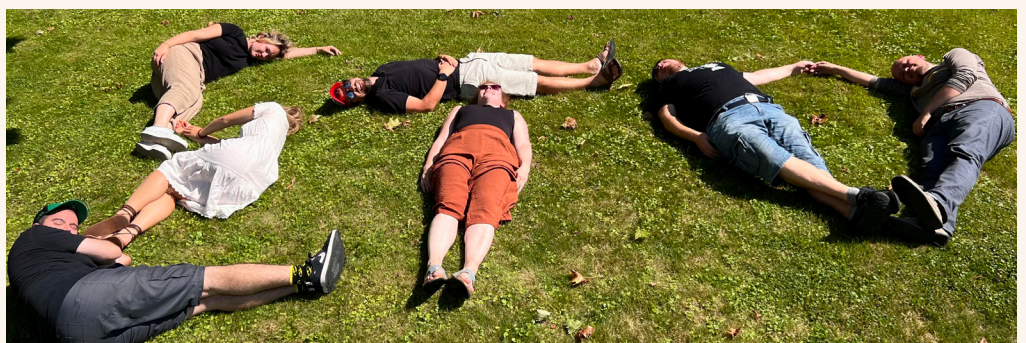
Keď minulý rok prijala ponuku byť grafičkou Hviezdoslavovho Kubína, nikto netušil, že má zručnosti, akoby to robila už 100 rokov. Zalomila články, ktoré ešte neboli napísané, retušovala fotky, ktoré nikto nezhotovil. Slovom, štúdium na VŠVU z nej urobilo pohotovú parťáčku a hoci pochádza zo Šale, je šalená ako rýdza východniarka. Jej reakcie na oneskorené články, ktoré musí po nociach graficky zapracovať, však hrejú i mrazia zároveň. Nájdu moje telo za profesionálny prešlap vo vyschnutom Turci alebo toto faux-pas zbytočnosť hodíme spoločne so siedmou borovičkou za hlavu? Stále si myslíte, že to šéfredaktor je tá nevďačná osoba, ktorá neustále urguje?

Mojmír Procházka (ten, ktorý prišiel, lebo si myslí, že je to celé o ňom)

Ešte donedávna by mu zlé jazyky odporúčali: „A nechcel si radšej pokračovať v kariére popradského hokejistu?“ Dnes je situácia iná a nielenže začal profesionálne (ako vyštudovaný herec!) obťažovať virtuálny priestor kadejakými insta, handsta, freesta, improsta (s do sta odberateľov), ale musí čmudiť i Slovenský rozhlas, kde-tu divadelné javiská a v dobrej viere mu poskytujeme priestor aj u nás. Má to však svoje výhody. Ak nejaký alchymista jedného dňa transformuje zodpovednosť na cenné kovy, pri Mojmiróvi zbohatnete, a ak sa večer pri pive cítite v centre trápnoti, vždy vám zodvihne telefón a upokojí vás. Aj zaspievať môže.

Gabriel Žifčák (tieňový majiteľ stanu)

Čo mu pánboh pridá na zmysle pre humor, to mu ubral na zmysle pre gramatiku. Napriek tomu, resp. vďaka tomu sa mu každoročne darí prejsť sitom prísnych kritérií na pridruženého člena redakcie festníka. Práve pre svoju družnosť je v kolektíve obľúbený, vo festivalovom stane vítaný a na alkoholické nápoje pozývaný. Ako hlavný predstaviteľ cirkvi Svedkov liehovových Archnalej Gabrilej zároveň nesmie chýbať na žiadnej dobrej oslave, jeho úlohou na jubilejnej Scénickej žatve je o. i. dohliadať na pravidelné a primerane obradné dvíhanie čaší, cveng štrngajúcich pohárov a dodržiavanie dekóra pri kombinovaní borovičky s pivom. Nenahraditeľný je aj ako svedok diania v nočnom stane... pokiaľ sa zo stanu pred uzávierkou dostane a v primeranom čase z postele vstane. Vypálen!

Lenka Dzadíková

Ak by bolo divadlo Spotify, algoritmy by jej generovali iba piesne s detským džavotom alebo hardrockovou zvonkohrou. Niežeby nebola láskyplnou matkou. Dvanásť z desiatich teatrologov i divadelných tvorcov však potvrdí, že na Slovensku niet väčšej odborníčky na divadlo pre deti a mládež, hoci je útlej postavy, pochádza z Prešova a donedávna používala ICQ. Ba čo viac, nielenže už sedela ako divadelná kritička v hľadisku medzi tisíckami začínajúcich divákov a diváčok, ona aktívne sedela aj pri zrode študentského časopisu Reflektor či projektu Medziriadky! To, i iné danosti a bohaté životopisné mecheche ju oprávňuje k tomu, aby vás na rozboroch natrela na hrianku ako malého sopliaka. Je preto zarážajúce, že na Žatve nebola neuveriteľných osem rokov, čo znamená, že vynechala celú generáciu diváckej omladiny. Na 100. ročníku preto očakávajte toto: festivalový stan sa zmení na batolárium, nadávky v predstaveniach vám prepíše na „hudry hudry“ alebo „šupoplex“ a ak nevezmete všetky martinské deti na sprievodný program, prepichne vás pohľadom, po ktorom si už nikdy nedáte cukrovú vatú. Chcete to riskovať?

Luděk Horký

Matej Moško nahodil svoj najlepši český prízvuk a zavolať Luděka Horkého do odbornej poroty na Jiráskův Hronov. Ten bez mihnutia oka súhlasil. Keď však prišiel na miesto činu, nikto o ničom nevedel. A tak tento divadelný režisér, dramaturg a manažér vývoja centra dramaturgie tvorby pre deti a mládež Českej televízie

a externý pedagóg Filozofickej fakulty Univerzity Karlovy so zameraním na teóriu a históriu dramatického umenia pre deti chcel s Moškom najprv vytrieť podlahu. Moško to však zvalil na nedorozumenie z Luděkovej strany. Takýmto figlom ho náš programový riaditeľ zlaníril na Scénickú žatvu. Luděkovi už bolo trápne vycúvať a tak si vygooglil TOP 10 vecí, ktoré nevynechať v Martine. A napriek tomu, že 100. výročie festivalu sa v zozname nenachádza, je tu. Ako hovoria bratia Česi: Dobrodošli!

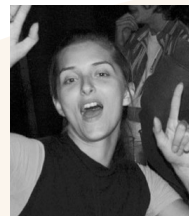
Ján Šimko

Azda by si niekto z mladších účastníkov mohol myslieť, že Ján Šimko je v porote Scénickej žatvy novou tvárou. Nádej, že sa organizátori rozhodli po sto rokoch, odkedy sa na raňajkách v stane točia stále tie isté mená, osviežiť atmosféru rozborových seminárov čerstvým vánkom neošúchaných názorov, sa však rýchlo rozplynie pri pohľade do histórie. Ak archívy neklamú, prvá porotcovská účasť JŠ na SŽ sa datuje ešte do minulého tisícročia – do roku 1998! Treba uznať, že tento vyštudovaný psychológ, nezávislý režisér, rozhlasový i festivalový dramaturg, pedagóg, teatrolog, vedúci Katedry divadelných štúdií a otec detí Diany Laciakovej na to nevyzerá, ale realita je taká – je to žatevný dinosaurus! V kuloároch je známy ako autor vtipných intertextových narážok na sociálnych filozofov Frankfurtskej školy, na ktorých sa smejú len jeho študenti – zo slušnosti alebo za kredity. Jeho veľkým príspevkom k modernému chápaniu ochotníckeho divadla je komparatívna teória podobnosti Ferka Urbánka a baseballu, ktorá však pre nedostatok priestoru vo festivalovom denníku 5/2007 dosiaľ čaká na svoje publikovanie.

STÁLICE TURČIANSKEJ STOLICE

Diana Laciaková

Predstavenie odbornej poroty sa žiaľ nakoniec do programu nezmestilo. Čo je škoda, pretože naskúšali jednoaktovku od Vlastu Buriana. Hlavná postava, Diana Laciaková, je večná akademička, ktorá absolvovala štúdium v Prešove, v Prahe a v Bratislave. Počas pôsobenia v Divadelnom ústave zažila, čo si nikto z nás ani len nechce predstaviť. Šéfredaktor chcel na toto konkrétne miesto jednu „total švihnutú vetu“ a tak tu je: zameriava sa na témy súčasného slovenského divadla, alternatívneho divadla, dokumentárneho divadla, divadla a estetiky /filozofie/ sociológie. Nevie síce, kedy bola Diana na Scénickej žatve prvýkrát, ale som si istý, že jej prítomnosť na storočníci nie je posledná.

Jozef Ciller

Profesor Ciller je preslávený sellatik (lat. zberateľ stoličiek, ale je možné, že sme si to slovo aj vymysleli). Zamoril nimi celé podkrovie Národného domu, aby to však nebolo podozrivé, nazval to fundusom. Na stoličkách postavil aj celú svoju kariéru. Prekvapivo pomerne stabilnú a dnes je jedným z našich najúspešnejších scénických a kostýmových výtvarníkov. Dlhé roky viedol Katedru scénografie na VŠMU, kde dodnes pôsobí. Tento pán je prosto legenda, navyše martinská. Legendárny je aj jeho účasť, vďaka ktorému ho aj z diaľky spoznáte. Treba však poznať najmä jeho tvorbu – vo foyer Štúdia má výstavu, tak napríklad tam.

Vydáva Národné osvetové centrum. Redakcia: Jakub Molnár, Martina Mašlárová, Diana Pavlačková, Matej Feldbauer. **Grafická úprava:** Viktória Vičíková. **Občasní prispievatelia:** Mojmír Procházka, Gabriel Žižák. **Jazyková korektúra:** Katarína Vrablicová. **Mediálny komunikátor:** Matej Vanoch. **Foto:** Jakub Jančo, Archív NOC, Stanislav Karlík, Igor Danay. **Počet kusov:** 100. **Tlač:** Národné osvetové centrum. © NOC 2022

Vodné 100čné:

hlavný organizátor

finančne podporili

spolu organizátori

hlavní partneri

partneri

mediálni partneri

